

Útmutató

Csoport előtti tanítási gyakorlatok

Vác, 2019

Összeállította: Dr. Baksa Brigitta

Tartalomjegyzék

Bevezetés	2
1. A Csoport előtti tanítási gyakorlat	2
A Csoport előtti tanítási gyakorlat célja, helye és ideje.....	2
A Csoport előtti tanítási gyakorlat menete	3
Elvárások és feladatok a Csoport előtti gyakorlat alatt	4
2. A pedagógusjelölt munkájának fejlesztő értékelése	5
A fejlesztő értékelés elemei	5
Az önelemző értékelés javasolt szempontsora	6
A hallgatótársak elemző értékelése	6
A mentortanár értékelését segítő táblázat	7
3. Tanítandó tárgyak, konkrét feladatok	9
Csoport előtti tanítási gyakorlat 1.....	10
Csoport előtti tanítási gyakorlat 2.....	11
Csoport előtti tanítási gyakorlat 3.....	12
A három csoport előtti gyakorlat további specifikumai	13
Felhasznált irodalom.....	14
4. Mellékletek	15
Tananyag-kijelölő lap.	16
Segédanyagok a hospitálás megfigyelési naplójához	17
Segédanyag az óraterv felépítéséhez.	21
Óraterv minta.....	22
Önreflexió minta.....	31

Bevezetés

Az Apor Vilmos Katolikus Főiskola tartalmi, formai és módszertani útmutatója a *Csoport előtti tanítási gyakorlat* feladatainak sikeres teljesítéséhez nyújt segítséget. Részletes tájékoztatást szeretnénk adni a nappali és levelező tagozatos hallgatók, valamint a gyakorlat sikerességét támogató mentorpedagógusok számára a hospitálási, önálló tanítási illetve a csoportos és egyéni visszajelzési feladatokról.

A tanítóképzés gyakorlati színterét biztosító intézményekben a tanítójelöltek követésre érdemes mintát kapnak a nevelő-oktató munka területén. A tanítás, és a megfigyelési szempontok szerinti visszacsatolások folyamatában egyre nagyobb tudatosságra, önállóságra és kreatív kivitelezési módokra tesznek szert, amelyek hozzájárulnak a pedagógus szakmát meghatározó kompetenciák fejlődéséhez. A jól felkészült vezetőtanárok felügyelete mellett olyan tapasztalatot szereznek, amely segítséget nyújt a tanítói munkakör eredményes megkezdéséhez, és megalapozza nevelői hivatástudatukat.

„Azért vagyok pedagógus, hogy a természetnek nyers gyémántját,
szép vigyázattal, csendben csiszoljam kristályba!”

/Németh László/

I. A csoport előtti tanítási gyakorlat

A csoportos (többnyire 6-8 fős), 1-3 hónapig tartó szakmai gyakorlatok az Apor Vilmos Katolikus Főiskola tanítóképzésének második tanévétől indulnak. A hallgatók a **főiskola által kijelölt általános iskolákban** teljesítik tanítási gyakorlataikat.

A csoport előtti tanítási gyakorlat célja, helye és ideje

A gyakorlat célja, hogy a tanítójelöltek legyenek képesek következetesen alkalmazni pedagógiai, tantárgy-pedagógiai és szaktárgyi ismereteiket. Készüljenek fel a tantervi célkitűzéseknek megfelelő tudatos tervezőmunkára, a tanítás-tanulás folyamatának megszervezésére, a felelősségteljes, gyermekközpontú óravezetésre. Szerezzenek gyakorlatot végzett munkájuk önkritikus elemzésében, értékelésében.

A gyakorlat helye a főiskola által kijelölt iskolában az intézményvezető és/vagy a mentor által kijelölt alsó tagozatos osztályok, illetve a választott műveltségterületnek megfelelő (röviden VMT) felső tagozatos osztályok.

A gyakorlat ideje: Az eltöltendő idő függ a fogadó intézmény lehetőségeitől, a hallgatók létszámától és beosztásától.

Nappali tagozaton:

- október 1. hete és december 3. hete közötti időszakban (3-10 hét)
- pénteki napokon

Levelező tagozaton:

- a fogadóhely által kijelölt időpontokban (2-4 hét)

A csoport előtti tanítási gyakorlat menete¹

A tanítási gyakorlat több lépcsőben valósul meg:

- 1.) kapcsolatfelvétel az intézménnyel és a szaktanárral / szaktanárokkal; a tananyag kijelölése
- 2.) tanórai hospitálás az adott alsós osztályban, esetleg osztályokban, VMT esetén 5–6. osztályban is és forgó rendszerű tanítás
- 3.) a tanórát követően csoportos és egyéni értékelés
- 4.) visszajelzés a hallgatói és mentori feladatokról

1.) Kapcsolatfelvétel és tananyag-kijelölés

- A hallgató a Tanulmányi Osztály és/vagy a szakfelelős beosztása alapján értesül a fogadó gyakorlóléhről, a gyakorlat időpontjairól és a kapcsolattartó elérhetőségéről.
- Az útmutató segítségével megismeri a hallgatói és mentori teendőket, tájékozódik a honlapon a gyakorlatra vonatkozó információkról
- Előzetes ismereteket szerez a gyakorlóléhről kijelölt általános iskoláról annak honlapja alapján.

Az iskola igazgatója kijelöl

- egy mentortanítót², aki a gyakorlat ideje alatt segíti a hallgatókat, támogató irányítást nyújt számukra az 1–4. osztályban a gyakorlatnak megfelelő tantárgyak, az 5–6. osztályban a választott műveltségterületekhez kapcsolódó tantárgyak tanításában.
- szaktanárokat, akiknél a hallgatók az óráikat tartják, illetve akik saját osztályukban és tantárgyaikban a hallgatók óráinak előkészítését és elemzését végzik.

A mentortanítóval egyeztetett első találkozás alkalmával a hallgatói csoport hospitáláson vesz részt, majd közös megbeszélés alapján, vagy véletlenszerű húzással elkészítik a beosztást, hogy ki, mikor, melyik osztályban, mit tanít. Ilyenkor már megtörténhet a tananyag kijelölése is. (Segédlet az 1. sz. mellékletben található.)

2.) Tanórai hospitálás és csoportos tanítás

A hallgatók, mielőtt tanítani kezdik a kapott/választott tárgyakat, közösen megtekintik egy vagy több szaktanár tanóráját. A hospitálás általános célja, hogy szerezzenek tapasztalatot az osztályban folyó oktató-nevelő munkáról, az osztály tanulóinak személyiségéről és fejlesztésének lehetőségeiről, a pedagógiai tér hasznosításának módjairól.

Megismerik a tanmenetet, a témakört, a használatos tankönyveket, segédanyagokat. A tananyag-kijelölő lap alapján együtt felkészülnek a tanítási órákra. Az óratervet előzetesen elküldik, bemutatják a szaktanárnak, aki megjegyzéseivel ellátja, kiegészíti, javítja. (Az óratervhez javasolt minta a 2. sz. mellékletben található)

Mialatt az egyik hallgató tanít, a csoporttársak megfigyelést végeznek, amely elsősorban a pedagógusjelölt tevékenységére, a gyerekekkel való interakciójára irányul, de kiegészülhet egyéb szempontokkal is. A hallgatók hospitálásának elsődleges célja a *fejlesztés*, másodlagos célja a *minősítés*.

---

¹ Dr. Szarka Emese 2015. 4-5.

² Nem szükséges a feladat ellátásához mentori végzettség. Mentori tevékenységet elláthat minden olyan legalább 5 éves szakmai gyakorlattal rendelkező pedagógus, akit az intézmény vezetője alkalmasnak tart, vagy maga a pedagógus jelentkezik a feladatra.

3.) Csoportos és egyéni értékelés

A tanítási órát követően a hallgató elemzi saját tanítási tevékenységét a csoporttársakkal, a szaktanárral együtt (esetleg más pedagógus részvételével). A 2. fejezetben található szempontsor alapján közösen értékelik a látott tanóra tanulságait. Az érintett pedagógusjelölt írásban rögzíti magának a kapott visszajelzéseket.

A tanítási gyakorlat a szöveges értékelés mellett ötfokozatú érdemjeggyel zárul.

4.) Visszajelzés a hallgatói és mentori feladatokról

A gyakorlati idő leteltét követően, két héten belül a szaktanárok és a hallgatók egy-egy online visszajelző kérdőíven keresztül is értékelik a kompetenciák menti előrehaladásukat és az együttműködés eredményeit. A visszajelzés a gyakorlatok minőségbiztosításának alapjául szolgál, és szervesen hozzájárul azok fejlesztéséhez.

Fontos megjegyzés: Jelen útmutató irányadó a gyakorlat lebonyolításában, de a hallgatók közvetlen értékelője, tanítója, mentora az adott iskola pedagógusa, ezért a gyakorlóléhelynek jogában áll eldönteni, hogy a hallgatóknak az előírt mértéken túl még mennyi hospitálást, gyakorló tanítást, konzultációt biztosít. A gyakorló intézmény kihasználhatja a szorgalmi időszak minden péntekét. Indokolt esetben (pl. nagyobb létszám, mentor megbetegedése, stb.) előfordulhat az is, hogy a vizsgaidőszakra csúszik át a hallgató teljesítése. A mentor a hallgatókkal történő külön egyeztetés alapján a hét más napján is tarthat számukra konzultációt.³

Elvárások és feladatok a csoport előtti gyakorlat ideje alatt⁴

A szakvezetők feladatai

A hallgatók gyakorlatának irányítását az iskola igazgatója által kijelölt mentortanító és/vagy szaktanár látja el, aki felügyeli és szakmai észrevételeivel folyamatosan támogatja, értékeli a hallgatók pedagógiai munkáját a tervezéstől a megvalósításig. Az egyes évfolyam szintű gyakorlatokhoz tartozó konkrét feladatok a 3. fejezetben találhatóak.

A mentor/szaktanár általános teendői:

1. A hallgató számára kijelöli a feldolgozható tananyagot legalább 5 nappal a tanítás előtt.
2. Átnézi, javítja, észrevételeivel ellátja, és megbeszéli a tanítójelölttel az elküldött/bemutatott óratervét.
3. Jelen van a hallgató tanításán. Az óra vezetését a hallgatóra bízza, és csak indokolt esetben avatkozik be a tanításba, a fegyelmezési eseteket is beleértve. (Ha a hallgató felkészületlensége miatt a gyerekek tanítása kétséges, átveszi a tanítást.)
4. A tanítást követően a hallgató munkáját a csoporttársakkal együtt közösen megbeszéli, szóban értékeli kb. 1 óra időtartamban.

---

³ A TVSZ 36§ 3. pontja értelmében a gyakorlati jegy követelményeit – a szakmai gyakorlat, az iskolai és a köznevelési gyakorlat kivételével – a szorgalmi időszakban kell teljesíteni, de a hallgatók kérésére, az oktató véleményének kikérése után a szakfelelős engedélyezheti, hogy a gyakorlati jegy megszerzéséhez, a szorgalmi időszak befejeződése után, de legfeljebb a vizsgaidőszak első hetében még további feladatokat lehessen elvégezni. Ennek értelmében tehát az iskolai és szakmai gyakorlat legkésőbb a vizsgaidőszak 3. hetének végéig teljesíthető.

⁴ Dr. Szarka Emese 2015. 6-7.

5. A gyakorlat végén minden hallgatót ötfokú érdemjegyet értékel, amelyet a főiskola által e-mailben küldött elektronikus táblázatba is felvezet.
6. A hallgatók jelenlétéről minden alkalommal jelenléti ívet vezet, amelyet a gyakorlat végén az összegyűjtött tananyag-kijelölő lapokkal együtt az egyik hallgatóval, vagy postai úton visszajuttat a főiskolára.
7. A gyakorlat végétől számított két héten belül kitölt egy online visszajelző kérdőívet. (hallgatónként, vagy a csoportra vonatkozóan megfogalmazva az észrevételeket).

A hallgatók feladatai

1. A mentor/szaktanár segítségével elkészítik a gyakorlat időbeosztását (szakmai tartalmak, kötelező feladatok).
2. Megismerkednek az osztállyal, a tanítandó szaktárgyhoz tartozó tanmenettel, az adott témakörrel, a tankönyvekkel, a rendelkezésre álló eszközökkel.
3. Legalább egy órát hospitálnak azon a tanórán, amelyből tanítani fognak.
4. A szaktanár által kijelölt tananyaghoz óratervet készítenek, és azt a tanítás időpontja előtt legalább 2 nappal elküldik/bemutadják, majd a kapott észrevételeknek megfelelően javítják.
5. Jelen vannak a csoporttársak tanításain, azokat önállóan választott, és/vagy a szaktanár által adott, és/vagy a 2. fejezetben megadott szempontsor alapján megfigyelik. A szaktanár és a csoporttárs tanítása alatt jegyzeteket készítenek, azokra a tapasztalatokra fókuszálva, amelyeket fel tudnak használni az önállóan tervezendő és vezetendő tanítási órákhoz.
6. Megfigyeléseiket az egyes tanítási órákat követően visszajelzik. Ezek elsődleges célja a fejlesztés, és másodsorban az értékelés. A kapott visszacsatolásokat maguknak rögzítik.
7. Minden megjelenésüket jelenléti íven igazolják. A hiányzást kötelesek a mentornak igazolni. A gyakorlatról való igazolatlan távolmaradás az aláírás megtagadását vonhatja maga után.
8. A gyakorlat végétől számított két héten belül kitöltötenek egy online visszajelző kérdőívet. Ezzel segítik a gyakorlatok minőségbiztosítását.

II. A pedagógusjelölt munkájának fejlesztő értékelése

1) A fejlesztő értékelés elemei

„A reflexió tapasztalataink, ismereteink és cselekedeteink szisztematikus elemzése: okainak és alapvetéseinek feltárása, következményeinek végiggondolása.”⁵

A reflexió (elemző) és önreflexió (önelemző) tevékenység fejleszti a pedagógus pályához szükséges kompetenciákat, a pedagógus-jelölt személyiségét, a pedagógiai kommunikációs készségeket és a hallgató önbizalmát. Elsőleges visszajelzéseket a gyakorlatvezető és a gyakorlati oktatók adnak, de meghatározó a hallgatótársak visszajelzése is.⁶

A hallgatók által tartott tanóra értékelésénél a visszajelzés alábbi sorrendjét javasoljuk:

- a./ Az órát tartó hallgató visszajelzése saját munkájáról
- b./ Az órát megfigyelő hallgatótársak visszajelzései
- c./ A mentortanár (szaktanár) visszajelzése

⁵ Kimmel M. - Falus I. 2009. 148.

⁶ http://www.jgypk.hu/mentorhalo/tananyag/Logopediai_tervezes/nreflexireflexi.html (Megtekintés 2017. 08. 04.)

a) Az önelemző értékelés javasolt szempontsora:

Mennyire voltam önálló, illetve kreatív a tanítási óra megtervezésében?
Megfelelt-e az óratervezetem az elvárt formai és szakmai követelményeknek?
(Mennyire volt részletes? Bevált-e a tervezet?)
Sikerült-e megvalósítanom a kitűzött célokat?
Arányos volt-e az időbeosztásom?
Mennyire voltak hatékonyak és motiválóak a készített, illetve használt speciális eszközök?
Hol és milyen mértékben tért el az óra megvalósult menete a megtervezett felépítéstől?
Miben látom ennek okát?
Milyen volt az óra szervezettsége és dinamikája?
Mennyire felelt meg a feladatok tartalma, mennyisége és minősége a gyermekek szintjének?
Megvalósult-e az óra eltervezett irányítása a motiválás, ellenőrzés, értékelés tekintetében?
Sikerült-e egyénileg is differenciálni?
Mennyire volt eredményes a gyermekekkel való csoportos és egyéni kommunikáció?
Adódtak-e váratlan szituációk, nevelési helyzetek, és erre tudtam-e adekvát módon reagálni?
Milyen volt a tanítási óra érzelmi légköre?
Hogyan éreztem magam az órán? Mi volt a legnagyobb élményem?
Milyen erősségeimet tapasztaltam meg a tervezésben, az óravezetésben?
Mi okozott nehézséget?
Az elemző értékelő folyamat végén a hallgató megfogalmazza, hogy önreflexiója, a mentortanár visszajelzései és a hallgatótársak észrevételei alapján mi az, amin változtatna?

b) A hallgatótársak elemző értékelése

Az óraelemzés során a reflexió történhet az alábbi szempontok alapján:

➤ Óraterv

A célok megjelölése; az óra szerkezetének koherenciája; a feladatok egyensúlya; időtervezés, motiváló feladatok, rugalmasság; a várható nehézségek felmérése; stb.

➤ Személyes és szakmai tulajdonságok

Kapcsolat a tanulókkal; jelenlét, stílus, hang; szakmai tudás; a tanulók egyéni fejlesztése, stb.

➤ Megvalósítás

Az óravezetés technikái (a tanulói tevékenységek szervezése, a tanári és a tanulói beszéd aránya az órán, a tanulók bevonása a tevékenységekbe, a fegyelem fenntartása, páros és csoportmunka segítése és ellenőrzése, a tanár mozgása és mozdulatai, időzítés, a tanulók értékelése stb.)

Tanítási készségek (világos és jól érthető instrukciók, hatékony kérdezői technikák, pontos szakkifejezések használata, stb.)

Tananyagok és taneszközök használata (tankönyvhasználat, táblahasználat, a kiegészítő anyagok használata, IKT eszközök használata, stb.)

A környezet és a hangulat: (értelmes és egymás tiszteletén alapuló kommunikáció, a tanulási stratégiák fejlesztése, a tanulói önállóság fejlesztése stb.)⁷

A hallgatótársak reflexiójának megfogalmazásánál fontos az asszertív kommunikáció alkalmazása, amelynek során törekedni kell arra, hogy a véleménynyilvánítást az alábbi tényezők jellemezzék:

- önkifejező, őszinte, egyenes és közvetlen
- konkrét helyzetre, célra, személyre irányul
- tekintettel van saját állásfoglalására és mások jogaira szociálisan elfogadható⁸

⁷ http://metodika.btk.elte.hu/file/BTK1_Major_Szabo.pdf (Megtekintés 2017. 08. 04.)

⁸ <http://lajtorjastudio.hu/tudastar/asszertiv-kommunikacio/> (Megtekintés 2017. 08. 04.)

c) A mentortanár értékelését segítő táblázat

A hazai pedagógusképzési rendszerben a hallgatóink kizárólagos szakmai gyakorlati megmérettetése az iskolákban elvégzett tanítási alkalmak folyamán történik meg. A mentortanítók, szaktanárok felelőssége ezért kiemelten fontos.

A gyakorlat minősítése a mentorpedagógus feladata, aki a közreműködő tanítók és csoporttársak által kialakított véleményeket is figyelembe veheti. Az értékelés megkönnyítésére az alábbi táblázat⁹ tartalmazza a felső és az alsó érték jellemzőit. Ezek bővíthetők, alakíthatóak a gyakorlatvezető pedagógus belátása szerint.

Szempont	5 (kiválóan megfelelt)	1 (nem felelt meg)
Felkészülése a tanítási órára	Igényes, alapos, körültekintő...	Felületes, bizonytalan, rendszertelen...
Óraterve	Szakmailag kifogástalan; külalakja igényes; tükrözi a pedagógiai, szak módszertani felkészültséget; jól felépített, jól nyomon követhető íve van.	Szakmailag több ponton is kifogásolható; külalakja igénytelen; nem tükrözi a pedagógusi, szak módszertani felkészültséget; felépítése következetlen, áttekinthetetlen.
Tantárgy-pedagógiai tevékenysége	Az órai célokat jól jelöli ki, nagymértékben megvalósítja őket. A diákok előzetes tudását figyelembe veszi, azokra épít. A tanultakat alkotó módon alkalmazza, eredményesen tanít. Szakszerű, alapos, körültekintő, a gyerekek érdeklődését is figyelembe veszi.	Nincs tisztában a tanulás-tanítás céljaival, eszközeivel, módszereivel. Szakmai tévedések, pontatlanságok, hibák fedezhetők fel; a gyerek érdeklődésére nem épít.
Szaknyelv használata	Kifogástalan, magabiztosan használja az adott tantárgy szakszavait. Jól ismeri a terület terminológiáját.	Pongyola, bizonytalan szó- és fogalomhasználat.
Kommunikációja	Figyel a tanulók észrevételeire, folyamatos interakciót tart fenn. Intonációja, artikulációja megfelelő, tisztán érthető, jól hallható. Egyértelműen, a gyerekek életkori sajátosságainak megfelelően fogalmazza meg az utasításokat. Él a humor eszközével is, amelyet fogadni is képes a gyerekektől. Kérdéskultúrája fejlett; teret és időt biztosít a diákok kérdéseinek is.	Érthetetlenül, halkán beszél. Az utasításai bonyolultak, logikátlanok. Humortalan, merev és a gyerekek humorára sem vevő. Kérdéskultúrája szűk mezsgyén mozog, zárt végű, sugalló kérdéseket alkalmaz. A diákoknak nincs lehetőségük kérdéseket megfogalmazni.

⁹ Dr. Szarka Emese 2015. 13-14.

Módszertani tevékenysége	Alkalmazza a korszerű, tanulóközpontú tanítási stratégiákat, a célnak megfelelő változatos tanulás-szervezési eljárásokat és munkaformákat választja. Többféle hatékony módszert képes eredményesen és differenciáltan alkalmazni.	Csupán egy vagy két módszert és munkaformát alkalmaz, hiányzik a tudatosság és az adaptivitás.
Eszközhasználata (táblakép, kiadott anyagok)	Célszerű, változatos és eredményes; hagyományos és digitális eszközöket jól használ. Írásbeli munkája logikus felépítésű, áttekinthető; gyakran használ színeket és grafikus szervezőket a tananyag feldolgozása során.	Alig használ eszközt, vagy nem adekvát módon használja azokat. Írásbeli munkája, táblaképe hibás, áttekinthetetlen.
Ön- és társértékelése	Reális, lényegét látó, okokat feltáró elemzést alkalmaz saját és mások tevékenységének értékelésében. Megoldási javaslatokat is tesz.	Önelemzése, és mások tevékenységének elemző értékelése elfogult, nem látja a lényeges pontokat, nem ismeri fel a kiváló okokat.
Személyisége, szerepfelfogása, stílusa, nevelői attitűdje	Következetes. Demokratikusan vezeti az órát, figyelembe veszi a csoport véleményét. Harmonikus személyiség, kedvezően vélekedik diákjairól. Lelkes, motivált, elkötelezett.	Tekintélyelvűsége nyomán módszere az utasítás, parancs. Vagy ráhagyó nevelési stílusa következtében az órán anarchia uralkodik. Kiegyensúlyozatlan személyiség, diákjaiban nem veszi észre a pozitív tulajdonságokat, motiválatlan, közömbös.
A pedagógusjelöltet a tanítói pályára nem javaslom / javaslom, mert:		

A gyakorlat egészének minősítése:

- kiválóan megfelelt: jeles (5)
- jól megfelelt: jó (4)
- megfelelt: közepes (3)
- gyengén megfelelt: elégséges (2)
- nem felelt meg: elégtelen (1)

A gyakorlat minősítése elégtelen, ha a tanítandó tantárgyak bármelyikéből, a hallgató zárójegye elégtelen. Elégtelen a zárójegy, ha a szereshető érdemjegyek (tervezet, tanítás) 50 %-a elégtelen.

Tervezete elégtelen, ha szakmai hiba található benne, ha nem adja le az előre megbeszélrt időben, vagy nem tartalmazza a szakvezető által meghatározott tartalmi és formai követelményeket.

Tanítása elégtelen, ha szakmai felkészültsége miatt a gyermekek tanítása kétséges, vagy alapvető szakmai hibát követ el, vagy a fegyelmezési helyzeteket nem tudja megoldani. Ebben az esetben a szakvezető veszi át a tanítást.

III. Tanítandó tárgyak, konkrét feladatok

Az Útmutató harmadik fejezete a nappali és levelező tagozaton megjelenő három csoport előtti gyakorlat követelményeit, általános jellemzőit tartalmazza.

A gyakorlat helyszíneként szolgáló intézményt a főiskola jelöli ki minden hallgató számára. A helyszínre vonatkozó egyéni igényt indokolt esetben (áldott állapot, kisgyermekek) jelezni lehet a Tanulmányi Osztály felé a gyakorlatot megelőzően, augusztus 1-ig. Az igény bejelentése azonban nem vonja maga után annak feltétlen teljesítését, mivel mindhárom Csoport előtti tanítási gyakorlatot más helyszínen kell teljesíteni.

A Csoport előtti tanítási gyakorlat 2. esetében már a választott műveltségi területhez tartozó tantárgy tanítását is teljesíteni kell 5-6. évfolyamon.

Ha valakinek a gyakorlat kezdetéig nem sikerült elkezdni a VMT-t, akkor két lehetőség közül választhat.

1. A VMT-től függetlenül teljesíti a gyakorlatot a felső osztályban történő tanítással együtt abból a tárgyból, mely a választott műveltségterülete lesz.
2. A gyakorlat félévében nem teljesít csoport előtti tanítási gyakorlatot, azaz csúszik a tanulmányaival.

A nemzetiségi szakirányt végző hallgatóknál a VMT helyett a német nyelv tanítása történik 5-6. évfolyamon.

Csoport előtti tanítási gyakorlat 1.

	Nappali tagozat	Levelező tagozat
Évfolyam (félév)	2. évesek (3. félév)	
Tanítandó tárgyak	Magyar nyelv és irodalom; matematika	
Osztály	Alsó tagozat egy a szaktanár által kijelölt osztálya	
Hospitalás mennyisége	Tanítandó tárgyanként 1 tanóra (összesen 2 tanóra/hallgató)	
A tanításra szánt idő	Hetente, pénteki napokon (alkalmanként 1 vagy 2 hallgató)	4 nap
A hallgatói munkára szánt időintervallum	Hallgatónként legalább 3 óra	4 (+1) nap, 7:45-16 óra között
	Felkészítés, tanítás, elemzés-értékelés	
Általános jellemzők	Mind a két tantárgyat minden hallgató tanítja 1-1 tanórában.	Mind a két tantárgyat minden hallgató tanítja 1-1 tanórában.
	A tárgy kiválasztása történhet véletlenszerű húzással, vagy közös megbeszéléssel, vagy a szaktanár választásával.	

Csoport előtti tanítási gyakorlat 2.

	Nappali tagozat	Levelező tagozat
Évfolyam (félév)	3. évesek (5. félév)	
Tanítandó tárgyak	Magyar nyelv és irodalom, környezetismeret, testnevelés és sport, VMT	
Osztály	Alsó tagozat egy a szaktanár által kijelölt osztálya; VMT-nél 5. vagy 6. osztály	
Hospitálás mennyisége	Tanítandó tárgyanként 1 tanóra	
A tanításra szánt idő	Hetente, pénteki napokon (alkalmanként 1 vagy 2 hallgató)	4 nap
A hallgatói munkára szánt időintervallum	Hallgatónként legalább 3 óra	4 (+1) nap 7:45-16 óra között
	Felkészítés, tanítás, elemzés-értékelés	
Általános jellemzők	A három + VMT tantárgyból minden hallgató egyet tanít egy tanórában.	A három + VMT tantárgyból minden hallgató egyet tanít egy tanórában.
	A tárgy kiválasztása történhet véletlenszerű húzással, vagy közös megbeszéléssel, vagy a szaktanár választásával.	

Csoport előtti tanítási gyakorlat 3.

	Nappali tagozat	Levelező tagozat
Évfolyam (félév)	4. évesek (7. félév)	
Tanítandó tárgyak	Rajz és vizuális technika, életvitel (technika), ének-zene, matematika + VMT	
Osztály	Alsó tagozat egy a szaktanár által kijelölt osztálya; VMT-nél 5. vagy 6. osztály	
Hospitálás mennyisége	Tanítandó tárgyanként 1 tanóra	
A tanításra szánt idő	Hetente 1 pénteki nap (1 vagy 2 hallgató)	4 nap
A hallgatói munkára szánt időintervallum	Hallgatónként legalább 3 óra	4 (+1) nap, 7:45-16 óra között
	Felkészítés, tanítás, elemzés-értékelés	
Általános jellemzők	A négy + VMT tantárgyból minden hallgató egyet tanít 1 tanórában.	A négy + VMT tantárgyból minden hallgató egyet tanít 1 tanórában.
	A tárgy kiválasztása történhet véletlenszerű húzással, vagy közös megbeszéléssel, vagy a szaktanár választásával.	

A három csoport előtti gyakorlat további specifikumai ¹⁰

Nappali tagozaton:

Amennyiben marad még tanításra felhasználható pénteki nap, javasoljuk a csoportos **blokktanítást** is! Ennek lépései a következők:

1. A mentor 3 hallgatóval foglalkozik. A mentor dönti el, milyen szakaszokra osztja az órát és ki melyik részt tartja belőle. A hallgatók mind csak a saját szakaszukat dolgozzák ki az adott órára, amit összeillesztenek, így egy tervezettel dolgozik a pedagógus.

A mentortanító segít abban, hogy hány feladatra van szükség egy blokkon belül. Meghatározza a típusfeladatokat, igazodva a tanóra típusához (pl. ismétlő, gyakorló óra stb.)

2. A hallgatók adott határidőig elkészítik és elküldik az összeszerkesztett óratervüket, amelyben jelölhetik betűvel, számmal, különböző színekkel a saját részfeladatukat. (Ha mindez *Google doc*ban zajlik, a szerkesztés gyorsan működik, és azonnal láthatja a szakvezető is.)

3. Az óratervről a szakvezető ad egy visszajelzést, értékelve, javítva azt.

4. Pénteken sor kerül a tanításra, mind a 3 hallgató esetén, amelyet egy megbeszélés, záró értékelés követ.

Ha még egy csoport blokk órájára van mód, akkor a mentor újabb tananyagot jelöl ki és a fentebb leírt módon jár el.

Levelező tagozaton:

A 2. csoport előtti tanítási gyakorlattól

Első alkalommal a hallgatók hospitálnak, valamint 1 órát a VMT-ből 5. vagy 6. osztályban. Majd a szaktanár irányításával közösen felkészülnek a tanítási órákra.

Második alkalommal egy-egy jelölt megtartja azt az órát, amelyre az 1. alkalommal segítséggel felkészültek. Ezt követően közösen elemzik, értékelik társaik óráit és felkészülnek azokra a tanítási órákra, amelyet a 3. alkalommal egy-egy társuk önállóan vezet.

Harmadik alkalom: megegyezik a 2. alkalommal.

Negyedik alkalom: megegyezik a 2. alkalommal, de már nem követi újabb előkészítés.

---

¹⁰ Dr. Szarka Emese 2015. 15-19.

Felhasznált irodalom:

Dr. Szarka Emese

2015 Útmutató a Csoport előtti tanítási gyakorlatokhoz. Vác, AVKF

Kimmel Magdolna - Falus Iván

2009 A portfólió. Gondolat Kiadó, Budapest

Major Éva – Szabó Éva

2011 Értékelőlapok a tanítási gyakorlatokhoz.

ELTE BTK Szakmódszertani Központ, Budapest

http://metodika.btk.elte.hu/file/BTK1_Major_Szabo.pdf

Tanulmányi és vizsgaszabályzat

2016 <http://www.avkf.hu/sites/default/files/tvsz-2016-08-01-j.pdf>

Útmutató a pedagógusok minősítési rendszerében a Pedagógus I. és Pedagógus II. fokozatba lépéshez

http://www.oktatas.hu/pub_bin/dload/unios_projektek/kiadvanyok/utmutato_a_pedagogusok_minositesi_rendszereben_4jav.pdf

Mellékletek¹¹

Mellékletek jegyzéke:

1. sz. melléklet – Tananyag-kijelölő lap
2. sz. melléklet – Segédanyag a megfigyelési naplóhoz hospitálásnál (két változat)
3. sz. melléklet – Segédanyag az óraterv felépítéséhez
4. sz. melléklet – Óraterv minta
5. sz. melléklet – Minta az óra megvalósítását követő önreflexióhoz

---

¹¹ Az 1. számú melléklet, a 2. számú melléklet első változata, valamint a 3. számú melléklet tartalmi összefoglalójának forrása: Dr. Szarka Emese 2015. 21-23., 30.

Tananyag-kijelölő lap

A hallgató neve: .....

A tanítás helyszíne (osztály): .....

A tanítás napja: .....

Tantárgy, témakör: .....

Tananyag: .....

Az óra célja: .....

.....

A gyerekek előzetes ismeretei: .....

.....

Tankönyv, munkafüzet: .....

Eszközök: .....

Nevelési – oktatási feladat: .....

.....

Felhasználható szakirodalom; online tartalom: .....

.....

Kelt _____

_____
szaktanár

Segédanyag a hospitálás megfigyelési naplójához

Az órai megfigyelés struktúrája (választható lehetőség 1.)

A hospitált tanóra:

- Ideje:
- Helyszíne (iskola, terem, osztály):
- Az óra tárgya:

Szemponatok	Észrevételek
Az óra és a tantárgyi célok összhangja	
Az óra és a nevelési célok összhangja	
Tantárgyi koncentráció megjelenése	
Az óra típusa	
Az óra időbeosztása, az egyes részfeladatokra szánt idő	
Motivációs eljárások	
Az óra logikai menete	
Munkaformák és oktatási eszközök felsorolása	

Ellenőrzési formák	
Fegyelmezés	
Óravezetési stílus, tanári viselkedés	
Együtműködés (tanár-diák, diák- diák)	
Értékelés, visszacsatolás	
Tanulók magatartása	
Konfliktus- szituációk kezelése	
Az óra eredményessége	

Az óra megfigyelése a **pedagógusi kompetenciaterületek** mentén
(választható lehetőség 2.)

A hospitálás időpontja		
Az intézmény neve, címe		
Hallgató/pedagógus neve		
A tantárgy megnevezése		
Osztály/tanulócsoport megnevezése		
A megfigyelő neve		
Kompetenciaterület/ Szempont	Mi történt az órán? Mit látott a megfigyelő?	A megfigyelő hogyan értelmezi a látottakat (kérdések, reflexiók)
1. Szaktudományos, szaktárgyi, tantervi tudás		
1. szempont:		
2. szempont:		
2. A pedagógiai folyamatok, tevékenységek tervezése		
1. szempont:		
2. szempont:		
3. A tanulás támogatása		
1. szempont:		
2. szempont:		

4. A tanuló személyiségének fejlesztése, az egyéni bánásmód érvényesülése		
1. szempont:		
2. szempont:		
5. Tanulói csoportok, közösségek alakulásának segítése, fejlesztése - csoportok működtetése		
1. szempont:		
2. szempont:		
6. Pedagógiai folyamatok és a tanulók személyiségfejlődésének folyamatos értékelése, elemzése		
1. szempont:		
2. szempont:		
7. Kommunikáció, szakmai együttműködés, problémamegoldás		
1. szempont:		
2. szempont:		
8. Elkötelezettség és szakmai felelősségvállalás a szakmai fejlődésért		
A hospitálást megelőző és követő beszélgetésen megfigyelhető kompetenciaterület		

A pedagógus kompetenciák, és a hospitálási jegyzőkönyv egy ajánlott változata a Pedagógus minősítési rendszer útmutatójában érhető el.¹²

¹² A pedagógus minősítési rendszerhez készült útmutató 4. javított változatának 23. oldalán megtalálható a pedagógus kompetenciák indikátor listája, amelyek megfigyelési szempontok lehetnek a hospitálás során is.

Választható 3. lehetőség a megfigyelési jegyzőkönyv elkészítéséhez a pedagógus minősítési rendszerhez készült útmutató 4. javított változatának 118- oldalán található 11. sz. melléklete Az útmutató a következő linken érhető el: http://www.oktatas.hu/pub_bin/dload/unios_projektek/kiadvanyok/utmutato_a_pedagogusok_minositesi_rendszereben_4jav.pdf (Megtekintés ideje: 2017. 08. 07.).

Segédanyag az óraterv felépítéséhez

Az óraterv elkészítése minden esetben egy segítséget, útmutatást jelent a pedagógusjelöltnek. Az óratervminta – amiként a neve is mutatja – csupán egy *minta*, amelyet a pedagógus életpályamodellben is elvárt módon célszerű felépíteni.¹³ A mentor meglátásai alapján a minta tetszőlegesen módosítható.

Az önálló tervezéshez használhatók az Oktatókutató és Fejlesztő Intézet által működtetett Nemzeti Közoktatási Portál segédanyagai.¹⁴ Javasolt más digitális tudástár anyagainak használat is.¹⁵

A tervezési dokumentum rögzíti a tanóra/foglalkozás céljait, nevelési-oktatási stratégiáját, az óra felépítését, menetét, az alkalmazott módszereket és óraszervezési módokat, valamint az eszközöket. Célszerű tartalmaznia a tanulói és a pedagógusi tevékenységek tömör leírását, valamint a pedagógus instrukcióit, kérdéseit is. Az óraterv szerves részét képezi a *melléklet*, amelyben csatolni kell a tanulói feladatlapokat, az órán feldolgozott szövegeket, az egyéb segédeszközöket, továbbá érdemes mellékelni az IKT-tananyagokat is – amennyiben vannak. Bármilyen nem saját szellemi termék használata esetén megfelelő forrásmegjelöléssel, hivatkozással kell ellátni az óratervet!

A pedagógusi szakma elengedhetetlen velejárója a pedagógiai alapfogalmak ismerete és helyes használata.¹⁶

Óraterv minta

Az alábbiakban egy konkrét óraterv, és a hozzá kapcsolódó önreflexió bemutatásával szeretnénk segítséget nyújtani a tervezés és az önértékelés megvalósításához.

---

¹³ A pedagógus minősítési rendszeréhez készült útmutató 4. javított változatában javasolt óraterv minta A és B változata megtalálható a 116-117. oldalon. Az útmutató a következő linken érhető el: http://www.oktatas.hu/pub_bin/dload/unios_projektek/kiadvanyok/utmutato_a_pedagogusok_minositesi_rendszereben_4jav.pdf (Megtekintés ideje: 2017. 08. 07.)

¹⁴ <https://portal.nkp.hu/#teacher-block> (Megtekintés ideje: 2017. 08. 07.)

¹⁵ <https://www.mozaweb.hu/> (Megtekintés ideje: 2017. 08. 07.)

¹⁶ Az alapfogalmak jelentéséről a következő dokumentumban tájékozódhatnak:

http://www.szig.hu/_user/browser/File/Bal%20oldal%20men%C5%B1kh%C3%B6z%20tartoz%C3%B3f%C3%A1jlok/portfolio/Fogalomt%C3%A1r.pdf (Megtekintés ideje: 2017. 08. 07.)

Óraterv

A pedagógus neve: Dr. Baksa Brigitta

Műveltségi terület: Magyar nyelv és irodalom

Tantárgy: Magyar nyelv

Osztály: 4.

Az óra témája: A főnévről és a melléknévről tanultak rendszerezése

Az óra cél- és feladatrendszere:

A főnévről és a melléknévről tanult nyelvtani ismeretek elmélyítése, gyakorlati alkalmazása.

A szófajokhoz kapcsolódó helyesírási tudnivalók gyakorlása a feladatok megoldása során.

Anyanyelvi tudatosság fejlesztése, rendszerező képesség, önellenőrzés, önkorrekción.

Az ismeretek aktivizálása játékos feladatokkal.

Az óra didaktikai feladatai: A főnévről és melléknévről szerzett ismeretek rendszerezése, rögzítése.

Tantárgyi kapcsolatok: magyar nyelv és irodalom (olvasás), magyar nyelv és irodalom (fogalmazás), környezetismeret, ének-zene

Felhasznált források:

Benkőné Nyíró Judit – Jegesi Krisztina – Nanszák Andrea: Anyanyelv és kommunikáció tankönyv (Budapest, OFI 2016.)

Benkőné Nyíró Judit – Jegesi Krisztina – Nanszák Andrea: Anyanyelv és kommunikáció munkafüzet (Budapest, OFI 2016)

Anyanyelv és kommunikáció 4. FI-501010401 Tanmenetjavaslat

Úri Szent Imre Általános Iskola Helyi Tanterve

Misinszki Lászlóné: Nyelvi játékok, rejtvények. Gazdagító program 3-4-5. osztályosok részére <http://ofi.hu/nyelvi-jatekok-rejtvenyek>

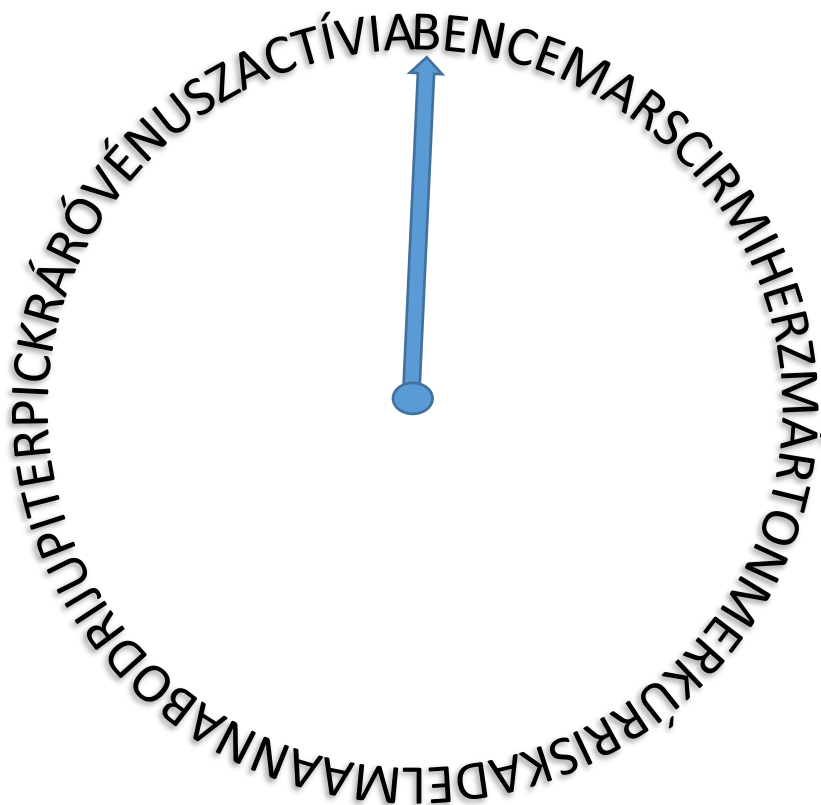
Időkeret	Az óra menete	Nevelési-oktatási stratégia			Megjegyzések
		Módszerek	Tanulói munkaformák	Eszközök	
1'	Óra eleji szervezés Jelentés				Hangtani törvényszerűség megfigyelése: magánhangzó kiesés a toldalékolás során: Pl: bátor – bátrat, bátran
2'	Házi feladat ellenőrzése: Mf. 33. o. 5. Milyen? Milyet? Hogyan? kérdésre válaszoló ragozott melléknevek	Ellenőrzés	Frontális	Munkafüzet, javító színes	
3'	Az összefoglaló, gyakorló óra előkészítése A főnévről és a melléknévről tanultak áttekintése játékos feladatok segítségével Ma kiderül, kik lesznek a magyar nyelv bajnokai. A legügyesebb csapat tagjai Kiváló nyelvőr kitűzött kapnak. (9. sz. melléklet) Négyfős csapatok kialakítása	A tanulók informálása az óra céljáról Az érdeklődés felkeltése Csapatszervezés szimpátia alapon	Csapat-alakítás	Íróeszközök, az egyes feladatokhoz szükséges eszközök, segédletek Értékelőlap, amelyre a csapatok maguknak jegyzik fel az egyes feladatokban elért pontszámot (10. sz. melléklet)	A szimpátia alapon szerveződő csoportok feltehetően jobban átélnek a versengés hangulatát, jobban tudják egymást motiválni a részvételben A tanterem berendezése: öt asztal, székekkel az öt csapat részére
5'	A vetélkedő feladatai 1. Névkvalkád (1. sz. melléklet)	Feladatok értelmezése, feladatmegoldás segítése	Kooperatív csapatmunka, vetélkedő jelleggel	Betűkör	A vetélkedő feladatai a tanult ismeretek áttekintését, gyakorlati

4'	2. Rejtőzködő köznevek (2. sz. melléklet)			Mondatok, amelyekben két szó között rejtőzködnek a keresett köznevek	alkalmazását szolgálják. Az asztalokon előre elhelyezzük a feladatokat sorszámokkal ellátott borítékokban. A megválasztott csapatkapitány veszi elő, és nyitja ki a megfelelő sorszámú borítékot, amikor a tanártól erre jelzést kapnak.
3'	3. Címkereső (3. sz. melléklet)			Összekevert címek, táblázat a szétválogatáshoz	
4'	4. Földrajzi nevek rejtvényekben (4. sz. melléklet)			Képrejtvények	
6'	5. Dobj egy kérdést! (5. sz. melléklet)			Labda, ráragasztott leírásokkal különböző intézményekről	
3'	6. Alakító (6. sz. melléklet)			Szókapcsolatok + kérdések	
6'	7. Keresd az ellentétes jelentésű párját (7. sz. melléklet)			Laptop, projektor, kivethető táblázat, amelyben csak a kiválasztott mező megnevezése után sötétjük be a szót	
4'	8. Anagramma rokona (8. sz. melléklet)			Anagramma	
3'	Óra végi értékelés a tanulócsoporthoz eredménylapja alapján	Önértékelésre alapozott értékelés, elismerés	Frontális	Színes nyomtatott <i>Kiváló nyelvőr</i> kitűzők átadása	Minden csoport kap visszajelzést a teljesítményéről
1'	Házi feladat: A munkafüzet kimaradt feladatai közül önállóan választott két feladat				

1. sz. melléklet: Névkalvákád

Az alábbi betűkörben különböző nevek szerepelnek. Keressétek ki őket, csoportosítsátok, és adjatok címet a csoportnak! Ügyeljete a helyesírásra!

(BENCEMARS CIRMHERZMÁRTONMERKÚRRISKADELMAANNABODRIJUPITERPICKRÁRÓVÉNUSZACTÍVIA)

Megoldás:

állatnevek: Bodri, Cirmi, Ráró, Riska

személynevek: Márton, Anna, Bence, Ágnes

égitestek nevei: Jupiter, Mars, Vénusz, Merkúr

márkanév: Pick, Herz, Delma, Actívia

Szerezhető: 10 pont (minden jó név fél pont, a jó csoportnevek is fél pontot érnek)

2. sz. melléklet: Rejtőzködő köznevek

Keressétek meg az alábbi mondatokban elbújt közneveket! Ha megtaláltátok, keretezzétek be, majd írjátok le a vonalra, és nevezzétek meg a jelentésüket

A vitéz a király lába elé letette kardját.

_____

Feri bal lábbal találta el a neki passzolt labdát.

_____

Zsuzsi ráfordította a riglit a kapura.

_____

Megoldás:

A vitéz a király lába el[é let]ette kardját.

élet   gondolati dolog

Feri bal láb[bal ta]lálta el a neki passzolt labdát.

balta   élettelen tárgy

Zsu[zi ráf]ordította a riglit a kapura.

zsiráf   élőlény

Szerezhető: 6 pont

3. sz. melléklet: Címkereső

Összekeveredtek könyvek, folyóiratok, mesék, dalok címei. Válogassátok szét őket, és írjátok le helyesen, a táblázatba csoportosítva.

KINCSKERESŐ JUHÁSZ

A CSILLAGSZEMŰ DÖMÖTÖR

ÚRI KISKÖDMÖN

NÉGYSZÖGLETŰ UTCA VOLT

HÁROM SZABÓ PARIPA

A HÉTLÁBÚ SZÓ

DÖRMÖGŐ LEGÉNYEK

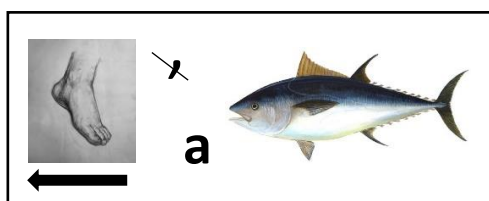
A FÁK MÖGÖTT EGY KEREK ERDŐ

Megoldás:

könyvek	mesék	folyóiratok	dalok
Kincskereső kisködmön	A csillagszemű juhász	Úri Szó	Három szabó legények
Négyszögletű kerek erdő	A hétlábú paripa	Dörmögő Dömötör	A fák mögött egy utca volt

Szerezhető: 8 pont

4. sz. melléklet: Földrajzi nevek rejtvényekben

Megfejtés: Balaton

Nógrád megye

Szerezhető: 6 pont

Képek forrása:

tonhal: <http://www.horgasz.hu/page/200/art/504/akt/20/html/tonhal.html>

menő gyerek: http://tr.123rf.com/photo_16650579_erkek-ve-k%C4%B1z-okula-gitmek,-el-%C3%A7izilmi%C5%9F.html

5. sz. melléklet: Dobj egy kérdést!

Egy labdára öt összehajtott papírt ragasztunk fel ragasztószalaggal. Mindegyiken egy intézmény körülírása szerepel. A tanár dobja először a labdát az első csapatnak, ahol a csapatkapitány levesz egy tetszőleges cédulát. Felolvassa a meghatározást, majd a csapatagokkal egyeztetve mondanak egy lehetséges intézményt, ami megfelel a leírásnak. Elmondják azt is, mire kell ügyelni a helyesírásánál. Egy perc áll a rendelkezésükre. Ha ennyi idő alatt nem tudják kitalálni, más csapat jelentkezhet a pontért. Egy perc után ők dobják tovább a labdát a következő csapatnak.

Intézmények körülírása:

1. Az ország legnagyobb gyógyfürdője, amelyet megtekintettünk az őszi osztálykirándulásunkon

(Széchenyi gyógyfürdő)

2. Ebben a múzeumban nyomoztunk Erzsébet királyné eltűnt nyakéke után

(Magyar Mezőgazdasági Múzeum)

3. Településünk egyetlen közoktatási intézménye, amelynek mi is tanulói vagyunk.

(Szent Imre Általános Iskola)

4. Magyarország egyik legszebb épülete, ahol az országgyűlési képviselők ülésnek.

(Országház)

5. Ez az intézmény gondoskodik a levél- és csomagküldemények szállításáról.

(Magyar Posta)

Szerezhető: 5 pont

6. sz. melléklet: Alakító

Fejezzétek ki az alábbi szókapcsolatokat egy összetett melléknévvel!

veszett eszű	Milyen ember?	_____
fűrt agyú	Milyen ember?	_____
ordító farkas	Milyen hideg?	_____
elzárja a vizet	Milyen réteg?	_____
látta a madár	Milyen kenyér?	_____
süti a nap	Milyen vidék?	_____

Megfejtés: eszeveszett, agyafűrt, farkasordító, vízzáró, madárlátta, napsütötte

Szerezhető: 6 pont

Ötletforrás: <http://ofi.hu/nyelvi-jatekok-rejtvenyek>

7. **sz. melléklet:** Keresd az ellentétes jelentésű párját!

	A	B	C
1	KICSI	ÖREG	GÖRBE
2	ÉRDES	OLCSÓ	VASTAG
3	ERŐS	ALACSONY	VILÁGOS
4	LUSTA	HIDEG	GYÁVA
5	FÖLDSZINTES	GAZDAG	PUHA

A táblázat szavait fehér színnel írjuk, és csak a kiválasztás után sötétítjük be. Így a csoportok előre nem látják, hogy mit választanak. Minden társaságnak három lehetősége van. A választ azonnal mondani kell.

Megoldás:

	A	B	C
1	NAGY	FIATAL	EGYENES
2	SIMA	DRÁGA	VÉKONY
3	GYENGE	MAGAS	SÖTÉT
4	SZORGALMAS	MELEG	BÁTOR
5	EMELETES	SZEGÉNY	KEMÉNY

Szerezhető: 3 pont

8. sz. melléklet: Anagramma rokona

Egy melléknevet kell kitalálni a megadott anagrammából, majd a megfejtett melléknév minél több rokon értelmű alakját lejegyezni a rendelkezésre álló négy perc alatt.

Anagramma: CSAP RÓKA

Melléknév: aprócska

Rokon értelmű melléknevek:

törpe, kis növésű, liliputi, alacsony, mélynövésű, apró, tőpörödött, mini, piciny, pöttöm, pici, pöttöm, parányi, picike, picurka, iciri-piciri, pinduri, piciny, kicsiny, csöppnyi, pirinyó, , kicsinyke, borsszemnyi, stb.

Szerezhető: Megfejtésre 2 pont, rokon értelmű szavakra 1-1 pont

9. sz. melléklet: Kiváló nyelvőr kitűző a legjobban teljesítő csapat tagjainak

10. sz. melléklet: Pontozólap

1. Névkalvákád	
2. Rejtőzködő köznevek	
3. Címkereső	
4. Földrajzi nevek rejtvényekben	
5. Dobj egy kérdést!	
6. Alakító	
7. Keresd az ellentétes jelentésű párját!	
8. Anagramma rokona	

Reflexió az óratervezhez

Iskola: Úri Szent Imre Általános Iskola és AMI

Tanév: 2016/2017.

Osztály: 4.

Tanító: Dr. Baksa Brigitta

Tantárgy: Magyar nyelv és irodalom / magyar nyelv

Tananyag: A főnévről és a melléknévről tanultak rendszerezése

Az összefoglaló óra játékos feladataihoz szimpátia alapon szerveződtek a csoportok. Csupán a létszám volt kötött. Az volt a célom, hogy oldott légkörben, vidám játékkal ismételjük át a témakörben tanultakat. Ez a fajta csoportszervezés nem ismeretlen a gyerekek számára. Tudják, hogy kikkel dolgoznak szívesen együtt, így gyorsan összeálltak a társaságok. Vetélkedőre hívtam őket, amelynek eredményeként a legjobban teljesítő közösség minden tagja elnyerheti a *Kiváló nyelvőr* címet. Már az óra elején megmutattam az osztálynak a jelvényt. Sajnos a kitűző formát nem sikerült elkészíteni, ezért maradt a füzetbe ragasztható kép. A jutalom azonban így is elég vonzónak bizonyult.

Minden csapat megkapta a pontozólapot, amelyre a közös ellenőrzést, és javítást követően maguk vezették fel a pontokat. A csoporton belüli önellenőrzés és értékelés megbízhatóan működik. Ebben is gyakorlatuk van a gyerekeknek.

A feladatokat sorban egymás után osztottam ki. A tervezett időkeretet mindenhol tartottuk, és ebben komoly segítséget jelentettek a csoportok időfelelősei.

A *Névkavalkád* megszerkesztett betűköre a nyomtatásnál sajnos elveszett, és betűsor lett belőle. A megoldást azonban nem zavarta ez a formaváltás. Talán még egy kis könnyebbséget is jelentett, hogy nem kellett forgatni a lapot. Az általam az állatnevekhez sorolt Riska a gyerekek megoldó lapján szinte mindenhol a márkanévhez került. Nem gondoltam erre a lehetőségre, de a közös javítás során természetesen ezt is elfogadtuk.

A *Rejtőzködő köznevek* feladat kicsit lassabban ment, mint gondoltam. Akik azonban az első megoldást megtalálták, a többi már hamar követte. A köznevek jelentésének meghatározása általában nem okozott gondot.

A *Címkeresőben* úgy tűnt, hogy mindenki kedvét lelte. Feltűnő volt az intenzív kommunikáció a csoporttagok között. Még a kevésbé aktívak is hozzászóltak ehhez a feladathoz.

A képrejtvények megfejtése nem mindenhol volt pontos. Főleg a Nógrád megye esetében született többféle megoldás. Itt elsősorban az okozta a bizonytalanságot, hogy a második rejtvényben szereplő gyerekkép esetében nem az ábrázolt cselekvésre koncentráltak, hanem magára a gyerekekre.

A feladatsor közepe táján elhelyezett mozgásos feladat oldotta a versenyből adódó feszültséget, és egyben pihentető jellegű is volt. A *Dobj egy kérdést!* labdás feladattal becsempészttem olyan meghatározásokat is az intézménynevekhez kapcsolódóan, amelyekhez személyes élménye is fűződik a gyerekeknek. A saját iskolájuk mellett találkozhattak az osztálykiránduláson meglátogatott múzeum, fürdő nevével is.

Az *Alakító* szókapcsolatai közül néhányat (eszeveszett, agyafúrt, vízzáró) többen nem ismertek, így ezzel a feladattal nem értek el magas pontszámot. Az ismeretlen szavak jelentését a közös ellenőrzésnél megbeszéltük. Ez volt az egyetlen átvett feladat (<http://ofi.hu/nyelvi-jatekok-rejtvények>) Utólag úgy ítélem, meg, hogy ki is hagyhattam volna. Nem adott hozzá az órához annyi pluszt, mint amennyi időt elvitt a szavak értelmezése miatt.

A *Keresd az ellentétes jelentésű párját!* torpedó jellegű játéknak nagy sikere volt. Igazán itt mutatkozott meg a versengés izgalma a gyerekeken. Ebben maximális eredményt ért el mindenki.

Magyar órákon többször előkerült már az anagramma játék. A vizuális figyelmet, az analízis-szintézis képességét, a logikus gondolkodást fejlesztő *Anagramma rokona* feladat megoldása nem okozott gondot egyik csoportnak sem. Eltérés a gyűjtött rokon értelmű melléknevek számában mutatkozott.

A pontszámok összesítése után az *Agyjárók* csapatának tagjai érdemelték ki a *Kiváló nyelvőr* címet, és a velejáró jelvényt, amit beragasztottak a füzetükbe. A második helyezett *Igék* csapata is megszavazta legaktívabb tagjának a kitüntető címet. A jelvénytulajdonosok órai munka ötöst kaptak szép teljesítményükért.

Néhány példa a megoldott feladatlapokból:

aggyaróh

Névkavalkád

Az alábbi betűkörbenkülönböző nevek szerepelnek. Keressétek ki őket, csoportosítsátok, és adjatok címet a csoportnak! Ügyeljete a helyesírásra!

BENCEMARSCIRMIHER
ZMÁRTONMERKÚRRIS
KADELMAANNABODRI
JUPITERPICKRÁRÓVÉN
USZACTÍVIA

márka név ✓ földrajzi név ✓ állatnév ✓ személynév ✓

Herz ✓	Mars ✓	Cirri ✓	Bence ✓
Riska ✓	Merkúr ✓	Delma Riska ✓	Mánton ✓
Pick ✓	Jupiter ✓	Bodri ✓	Anna ✓
Activia ✓	Vénusz ✓	Ránó ✓	

Aggyaróh

Rejtőkódó köznevek

Keressétek meg az alábbi mondatokban elbújt közneveket! Ha megtaláltátok, keretezzétek be, majd írjátok le a vonalra, és nevezzétek meg a jelentésüket

A vitéz a király lába elé tejtette kardját.

élet ✓

gondolati ✓

Feri bal lábával találta el a neki passzolt labdát.

balta ✓

tárgy ✓

Zsuzsi ráfordította a riglit a kapura.

Zsiráf ✓

élőlény ✓

Címkereső

Boldogság nyelvtan

Összekevertek könyvek, folyóiratok, mesék, dalok címei. Válogassátok szét őket, és írjátok le helyesen, a táblázatba csoportosítva.

KINCSKERESŐ JUHÁSZ

HÁROM SZABÓ PARTIPA

A CSILLAGSZEMŰ DÖMÖTŐR

A HÉTLÁBŰ SZÓ

ÚRI KISKÖDMÓN

DÖRMÖGŐ LEGÉNYEK

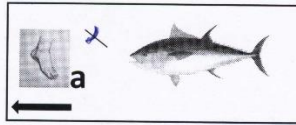
NÉGYSZÖGLETŰ UTCA VOLT

A FÁK MÖGÖTT EGY KEREK ERDŐ

könyvek	mesék	folyóiratok	dalok
<i>Kincskereső juhász</i> ✓ <i>kisködmön</i>	<i>A csillagszemű juhász</i> ✓	<i>Hét szó</i> ✓	<i>Három szabó legények</i> ✓
<i>Négy szögletű kerék erdő</i> ✓	<i>A hétlábú partipa</i> ✓	<i>Dörmögő legények</i> ✓ <i>(D)ömögő</i>	<i>A fák mögött egy utca volt</i> ✓

Földrajzi nevek rejtvényekben

Ígéb

Balaton ✓

Nógrád / megye ✓

Alakító

Szóismékek

Fejezzétek ki az alábbi szókapcsolatokat egy összetett melléknévvel!

- veszett eszű Milyen ember? *eszeveres elterjedt*
- fúrt agyú Milyen ember? *agyafúrt* ✓
- ordító farkas Milyen hideg? *farkasordító* ✓
- elzárja a vizet Milyen réteg? *vízzáró réteg*
- látta a madár Milyen kenyér? *madárkotta* ✓
- süti a nap Milyen vidék? *napsütött* ✓

5/4

Anagramma rokona

Baldagság nyelvtan

Milyen melléknevet tudtok összeállítani az alábbi két szó betűiből?

CSAP RÓKA

Melléknév:

aproska ✓

Írjatok minél több hasonló jelentésű melléknevet!

2

pici, kicsi, mini, miniatűr, íci-pici, apró, törpe,

mikroszkópius, hangya ✓

9

Úri, 2016. november

Dr. Baksa Brigitta